

Vereniging voor katholiek
en christelijk onderwijs

VOS ABB
versterkt en verdiept

Alleen verzonden per email

Ter attentie van de verkiezingsprogrammacommissie

datum 4 juli 2025

onderwerp Inbreng verkiezingsprogramma

telefoon

06-30617460

e-mail

dbaars@verus.nl

Geachte verkiezingsprogrammacommissie,

In de komende weken werkt u aan het opstellen van uw verkiezingsprogramma voor de vervroegde Tweede Kamerverkiezingen van 29 oktober 2025. Namens de gezamenlijke profielorganisaties vragen wij u om de volgende 10 punten een plaats te geven in uw verkiezingsprogramma:

1. Organiseer een breed overleg met alle betrokken partijen, waaronder de profielorganisaties, over de bedoeling en doelen van het onderwijs om zo te komen tot een **gezamenlijk gedragen perspectief op onderwijs** en tot herstel van bestuurlijke verhoudingen.
2. Erken de belangrijke rol en verantwoordelijkheid van schoolbesturen in een onderwijsbestel gebaseerd op **positieve subsidiariteit**, waarin de overheid waar mogelijk de verantwoordelijkheid belegt bij het schoolbestuur, het schoolbestuur op schoolniveau en de schoolleider op het niveau van de klas.
3. Neem **pluriformiteit van aanbod** mee als criterium bij het opnieuw vormgeven van het stelsel van stichtings- en opheffingsnormen en de kleinscholentoeslag.
4. Bied scholen ruimte om zich op hun eigen manier te verantwoorden over hun **pedagogische opdracht** en hun socialiserende en persoonsvormende rol en pas de nieuwe onderzoekskaders op deze brede manier van kijken aan.
5. Geef ruimte aan scholen om werk te maken van **ouderverbondenheid**, zodat scholen nog meer pedagogische gemeenschappen worden waarin de verwachtingen van ouders en school op elkaar zijn afgestemd ten gunste van een ontspannen ontwikkeling van de leerlingen.
6. Maak de **bezuiniging op het programma School en Omgeving ongedaan** en bied zo brede ontwikkelingskansen aan leerlingen voor wie dat van huis uit niet vanzelfsprekend is.
7. Laat de inspectie basisscholen **niet meer beoordelen op basis van de doorstroomtoets** en zet de **herziening van het resultatenmodel** in het voortgezet onderwijs door, waarbij perverse prikkels in het kader van het inspectieoordeel die niet in het belang zijn van de

individuele leerling uit het model gehaald worden. Creëer **experimenteerruimte voor alternatieven voor de doorstroomtoets** als afsluiting van het basisonderwijs.

8. Maak de overgang van het primair naar het voortgezet onderwijs minder beslissend voor de onderwijsloopbaan van de leerlingen door fors in te zetten op het **stimuleren en faciliteren van brede brugklassen**.
9. **Erken het vakmanschap van leraren** door hen zelf vanuit hun professionaliteit te laten kiezen voor het wel of niet toetsen, het moment van toetsen en de soort toets die wordt ingezet.
10. Spreek steun uit voor **de beweging van scholen die werk maken van inclusiever onderwijs**. In het belang van kinderen met een ondersteuningsbehoefte is het zaak om deze scholen te faciliteren in hun streven naar inclusiever onderwijs.

Hieronder volgt een korte toelichting op de achtergrond van deze voorgestelde maatregelen.

De overheid is het onderwijs in de loop van de tijd steeds meer gaan beschouwen als een maakbaar proces. Met de juiste input, de juiste vooraf gedefinieerde handelingen in de klas zal als vanzelf de gewenste output, het gewenste resultaat geproduceerd worden, zo lijkt de gedachte. Dit perspectief heeft geleid tot een steeds groter wordende beheersings- en controledrift met meer en meer regels en strengere controles en draagt bij aan toenemende prestatiedruk en afnemend mentaal welzijn van leerlingen en studenten, zonder dat het onderwijs verbeterde, een situatie van “razende stilstand”, naar de woorden van de Duitse socioloog Hartmut Rosa. Ook het kabinet Schoof ging door op deze weg.

De profielorganisaties zijn van mening dat er iets anders moet gebeuren. Er is een fundamenteel gesprek nodig met alle betrokken partijen over de bedoeling en doelen van het onderwijs om zo te komen tot een ander perspectief op wat onderwijs is. In dat gesprek brengen wij graag het pedagogisch perspectief in. Dit perspectief zet de praktijk van het onderwijs weer centraal. Onderwijs vindt niet plaats aan ambtelijke tekentafels of in de politieke arena maar in de klaslokalen. De werkelijkheid daar is veel rijker en complexer dan de Haagse werkelijkheid.

In die rijke en complexe werkelijkheid oefent de leraar zijn of haar ambacht uit. In onze pluriforme democratische samenleving is het belangrijk om dat vanuit verschillende mens-, maatschappij- en onderwijsvisies te kunnen doen. Basisvaardigheden zijn daarbij uiteraard zeer belangrijk, maar zij staan niet op zichzelf. Zij hangen altijd samen met de bredere ontwikkeling van de leerling. Wij merken dat bestuurders, schoolleiders en leraren dit andere perspectief herkennen en er enthousiast van worden. Het raakt aan de kern van hun motivatie om in het onderwijs te werken.

Dat geldt niet voor de manier waarop het onderwijs op dit moment door de overheid en de politiek wordt aangestuurd. Natuurlijk streven deze bestuurders, schoolleiders en leraren ook naar goede resultaten, overigens op een breder terrein dan alleen de basisvaardigheden. Maar hun passie ligt niet bij het voldoen aan steeds meer regels die hun professionele autonomie inperken, maar bij het vanuit de pedagogische relatie met elke leerling werken aan goede resultaten, passend bij die leerling. Dit vernieuwde perspectief dat vanuit het doel en de bedoeling van het onderwijs dienstbaar en verrijkend is voor leerlingen en leraren, heeft gevolgen voor veel deelterreinen van het onderwijsbeleid.

Tot slot

In de afgelopen periode is een aantal onderwerpen op de politieke agenda gekomen, die nader onderzoek vragen of een aanscherping vereisen op basis van een Raad van State advies. Het gaat dan concreet om

- de wetsvoorstellen strategisch HR-beleid en gerichte bekostiging;
- de initiatiefwetsvoorstellen rond wijziging artikel 23 Grondwet en het leerrecht;
- de voornemens op het terrein van informeel onderwijs, thuisonderwijs, eisen aan bestuur en intern toezicht en de herijking sturing funderend onderwijs.

Deze onderwerpen raken aan de onderwijsvrijheid en kunnen bovendien niet automatisch rekenen op breed draagvlak in het onderwijsveld. Dat draagvlak is noodzakelijk voor een duurzame en gedragen besluitvorming voor het onderwijs. Wij verzoeken u om in de formulering van ambities hier rekening mee te houden. De profielorganisaties zich graag samen met u inspannen om blijvend de onderwijsketen te versterken door samenwerking, verbinding en waardering voor alle schakels in de keten, onder wie de schoolbestuurders.

Met hartelijke groet,

Mark Buck (Verus)
Ekon Hartog (VBS)
Jan-Willem de Leeuw (VGS)
Michel Rog (VVS)
Ayhan Tonca (ISBO)
Frank de Wit (VOS/ABB)